

Fra mudret vandhul til ”Svanedammen”

Skrevet af Niels Nørgaard Nielsen med god hjælp fra Villy Gregersen

Dammen ved Præstegården omkring år 1900

De mange kilder i og omkring Øster Hornum har gjort at byen aldrig har manglet vand, hverken til dyr eller mennesker.

I en lavning vest for Nibevejen, tæt ved Præstegården, har der dannet sig en mindre dam, der sikkert har været brugt til vanding af kreaturer og som branddam.

Mejeriet, engen, kirken og præstegården omkring 1910

På den østlige side af Nibevejen løb vandet fra kilderne i byen og dammen ved Præstegården under Nibevejen og derfra ud over engen og dannede her begyndelsen af Hasseris Å.

Den anlagte dam, der tjente som reservoir for det lille vandkraftdrevne elektricitetsværk

I 1917 blev dammen på østsiden af Nibevej anlagt ved at der blev bygget en dæmning til at opstemme vandet. Arbejdet var meget besværligt på grund af de store mængder vand, der væltede op af jorden fra de mange kilder i området, så først da man fik en brøndspecialist tilkaldt, lykkedes det at styre vandmængderne og efterfølgende etablere anlægget.

Ved udløbet byggedes et lille hus, hvori der installeredes en turbine, der trak byens første elektricitetsværk, et lille jævnstrømsanlæg, der leverede strøm til belysning i aftentimerne.

Værket fungerede frem til 1925, hvor der blev ført vekselstrøm til byen. Herefter lå dammen ubenyttet hen i nogle år.

Holdet, der omdannede vandkraftdammen til Svanedammen

I sommeren 1937 blev Bydammen oprenset, og det gamle turbinehus blev raget ned, og der støbtes nyt udløb fra Dammen til bækken og støbtes over hullet hvori bækken løber ud, og rundt om dammen sattes en stenkant og midt i dammen blev lavet en ø, og der blev anskaffet et par svaner, hvoraf gæstgiveren i Hjedsbæk gav den ene og Zinck, Godthaab, den anden.

Den lille ø midt i Svanedammen anlægges

Alt arbejde blev udført ved frivillig arbejdskraft, og stenene blev skænket af egnens landmænd. Byens vognmænd udførte gratis kørselen med stenene.

Arbejdet udførtes om aftenen og tog cirka et par måneder. Mejeribestyrer Nørholm skænkede 100 ørreder, som sattes i dammen. Sjælen i hele foretagendet må siges at være smedemester Andersen, der vel var den, der satte gang i arbejdet.

Også på den anden side af Nibevej skete der også store forandringer. Som en del af præstegårdshaven blev der sat system og orden i tingene.

Dammen her blev nu til en lille sø med tilhørende båd, bro og lysthus.

Dammen vest for Nibevej 1962

Dammene har ikke altid været lige godt vedligeholdt.

Her ses området vest for Nibevej temmelig overgroet, men det gør ikke fornøjelsen for børnene mindre. Ved hjælp af en palle lykkes det så nogenlunde drengene at komme tørskoede over på den lille ø i midten.

Da Nibevejen i 1970 blev udvidet, blev denne dam en del formindsket.

Badende børn 1955

Svanedammen var ikke forbeholdt svaner og ænder. Her tager et par mindre børn sig en dukket i sommeren 1955.

Huset til højre i billedet er byens fattighus, der på denne tid har fået betegnelsen ”Kommunehuset” og fungerede som kommunens udlejningshus frem til 1970, hvor det blev revet ned i forbindelse med omlægning af vejen mod Nibe.

Svanerne fodres i 1960'erne

Det har altid været en stor fornøjelse at gå ned til Svandedammen for at fodre svanerne og ænderne med gammelt tørt brød.

Øverst til højre ses købmand Jørgensen i færd med at tale med en kunde, der muligvis har fået tanket benzin fra købmandens Esso-stander.

Vandet blev pumpet ud af Svanedammen

Når Svanedammen bliver for tilmudret, skal den renses op.

Her ses dammen pumpet tom for vand en gang midt i 1960'erne. Slamsugereren er fra Molbjerg Maskinstation, der stod for oprensningen.

Herefter kunne arbejdet med at køre mudder væk begynde.

Ivrig ålejagt i mudderet

Inden muddret skulle køres væk, skulle dammen afsøges for eventuelle ål, der gemte sig i muddret. Herefter måtte man i gang med skovlene.

Drengen nærmest til venstre er Bent Gregersen, søn af smedemester Villy Gregersen. Drengen med opsmøgede ærmer er Allan Bach, søn af mekaniker Kristian Bach og hustru Jytte Bach.

Fangst

Her var der god fangst!

Manden med ålen er Arne Andersen, indehaver af Molbjerg Maskinstation. Herefter følger Peter Larsen, søn af Ellen og Kristian Larsen, uddeler i Øster Hornum Brugs. I lyst arbejdstøj Egon Overvad, som i nogle år passede kartoffelkogeriet ved Mejeriet. I grønt arbejdstøj Tage Jensen fra Molbjerg.

Svanedammens udløb

Hvor turbinhuset til det lille vandkraftværk i sin tid havde stået, blev der lavet et fint afløb fra dammen og opsat en nydelig lille hvid bro.

Svanedammen en varm sommerdag

Svanedammen en sommerdag. Selv en fin grøn kommunal affaldsbøtte er der blevet plads til. Mere civiliseret og nydeligt kan det næsten ikke blive.

Beboere fra Birkehøj på udflugt til Svanedammen

Her er det beboerne fra Birkehøj, der er taget på tur til Svanedammen, der nu oftere kaldes Andedammen, da svaerne er forsvundet, for at fodre de allesteds nærværende ænder med tørt brød fra plejehjemmets køkken.

Farvebillederne fra 1960'erne er taget af Villy Gregersen